

Viena no pašvaldības funkcijām ir darba ar jaunatni plānošana un īstenošana. Saskaņā ar Jaunatnes likumu pašvaldības plāno vietējo darbu ar jaunatni, izstrādājot pašvaldības jaunatnes politikas plānošanas dokumentus. Eiropas Savienības programmā "ERASMUS+ Jaunatne darbībā" astoņu novadu – Amatas, Cēsu, Jaunpiebalgas Līgatnes, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas un Vecpiebalgas – pašvaldības īsteno projektu "Jaunatnes politikas stratēģijas izstrāde". Amatas novada pašvaldība uzņēmusies vadīt projektu. Vairākos novados jaunatnes politikas stratēģija jau apstiprināta.

■STRĀDĀ KOPĀ. Diāna Briede (no labās), Iveta Jermolājeva, Anete Darģe un Signe Ceriņa pārspriež jauniešiem aktuālo.

Foto: INDARS KRIEVIŅŠ

SARMĪTE FELDMANE

Par jaunatnes politikas stratēģijas nepieciešamību, tās izstrādi saruna ar Amatas novada pašvaldības Apvienotās izglītības pārvaldes metodiķi un projekta koordinatori **DIĀNU BRIEDI** un Cēsu pašvaldības jaunatnes lietu speciālisti **IVETU JERMOLĀJEVU**.

- Kas Latvijā ir jauniešis?

D. Briede: - Katrā valstī šis vecums noteikts cits. Latvijā jaunieši ir no 13 līdz 25 gadiem. "Erasmus+" un Eiropas kontekstā jaunieši ir līdz 30 gadu vecumam. Mēs parasti sakām, ka var piedalīties arī *vecie* jaunieši, tie, kuriem daži gadi vairāk.

- Kāpēc katrā pašvaldībā ir vajadzīga jaunatnes politikas stratēģija?

I. Jermolājeva: - Lai kaut kur nokļūtu, jāzina mērķis. Stratēģija sistematizē darbu, palīdz sastrukturēt un saprast, vai ir skartas visas jomas. Tas ir dokuments, kas palīdz piesaistīt finanses. Projektu konkursos bieži vien viens no kritērijiem ir – vai pašvaldībā ir jaunatnes politikas stratēģija. Ja nav, tad dažos konkursos nevar piedalīties.

D. Briede: - Naudas devējam nav pārlicēšas, ka paši zinām savas prioritātes, mērķus un uzdevumus. Latvijā esam labais piemērs, kā sadarbojoties var paveikt ko nozīmīgu.

I. Jermolājeva: - Tā reizē ir iespēja savā novadā redzēt un saprast, ko jauniešiem vajag, kā viņus atbalstīt. Starptautisko programmu aģentūra atbalstīja mūsu projektu, jo stratēģijas tiek izstrādātas astoņiem novadiem. Esam dalījušies pieredzē ar citiem jau-

Jaunieši ne tikai prasa, viņi gatavi dot

natnes darbiniekiem Latvijā.

- Kas sarunās ar pašvaldību speciālistiem pārsteidza?

I. Jermolājeva: - Cēsu novadā jau bija izstrādāta jaunatnes politikas stratēģija no 2012. gada līdz 2017. gadam. Daudzi prasīja, ko tā devusi, kādas priekšrocības un iespējas. Vairāk kādam mūsu pieredze deva atbildi, kāpēc tā vajadzīga.

D. Briede: - Darbā ar jaunatni pašvaldībā ir iesaistīti ļoti daudzi speciālisti. Reizēm izskanēja – bet kāds man ar to sakars? Skaidrojām, ka darbs ar jaunatni var būt pilnvērtīgs tikai tad, ja sadarbojamies, ja ir kopīgs mērķis. Veidojam izpratni, ka katrs, kaut netieši, ir saistīts ar jaunatni – skola, bibliotēka, kultūras nams, sociālais dienests, policija. Nācās stāstīt, ka jaunieši ir resurss, ka tā nav sabiedrības daļa, kas tikai prasa, bet paši gatavi darīt un dot.

Novadi ir atšķirīgi. Ja ir lielāks centrs, tur ir vairāk jauniešu un viņi nāk kopā, ir aktīvāki – kā Cēsīs, Raunā, Līgatnē, Vecpiebalgā. Bet Amatas novadā ir pieci nelieli pagasti, kur katrs ir vairāk par sevi, jauniešiem daudz grūtāk nokļūt uz kopīgo pasākumu. Jaunieši pēc 9. klases aiziet no novada, mājās ir tikai brīvdienas.

Dažā novadā darbinieks ir uz pilnu slodzi, citā strādā vairāki, vēl citā darbs ar jaunatni ir kā papildu pienākums. Pārliecinājāmies, ka pašvaldības ir ieinteresētas un gatavas veicināt darbu ar jaunatni.

- Pašvaldībās ir daudz dažādu stratēģiju. To izstrādi parasti uztic kādai firmai, kurai samaksā, un viss kārtībā. Plauktā dokuments ir. Jaunatnes politikas stratēģijas izstrādājāt paši.

D. Briede: - Rakstījām projektu, lai iegūtu finansējumu un izstrādātu šo stratēģiju nevis pēc tiem paraugiem, ko minējāt, bet, izziņot katru novada vajadzības, stiprās un vājās puses, apzinoties, kas jāuzlabo, kādas ir iespējas. Zinot situāciju, var saprast, ko vēlamies un kā to sasniegt. Lai veiktu šādu pētījumu, bija vajadzīgs ilgs laiks, jo jāaptver iespējami plašāks cilvēku loks.

I. Jermolājeva: - Vispirms bija tikšanās ar jaunatnes darbā iesaistītajiem un pašvaldību darbiniekiem, tad ar jauniešiem. Ar jauniešiem katrā novadā strādājām trīs dienas. Analizējām, plānojām un veidojām nākotnes redzējumu – kādu jauniešis redz savu novadu, kā novērtēt to, kas ir, ko gribētu citādāk, par ko sapņo. Šajās sarunās katrā novada pašvaldība ieguva jauniešu šķirīta redzējumu un uzzināja, ko viņi gribētu nākotnē.

D. Briede: - Notika arī visu novadu jauniešu tikšanās, jo intereses ļoti līdzīgas. Jaunieši dalījās pieredzē, kopā meklēja jaunas idejas.

I. Jermolājeva: - Izvirzījām arī uzdevumu veidot kopīgu platformu, lai astoņi novadi varētu jaunatnes jomā sadarboties. Jauniešu forumā tikās jaunatnes darbinieki

Iveta Jermolājeva:

- Ne reizi vien man jautājuši – kas ir jaunatnes darbs? Ko tas nozīmē? Izklaidēt bērnus? Izklaidēt gan neatliek laika.

un jaunieši no visiem novadiem, radījām kopīgu himnu un sapņojām, plānojām, ko varētu darīt kopā. Tapa plāns, ka piecos gados katrs novads uzaicina pārējos uz kādu pasākumu.

D. Briede: - Stratēģija izstrādāta pieciem gadiem. Ieguvums arī sadarbības veicināšana. Kopā varam izdarīt daudz vairāk.

I. Jermolājeva: - Bieži vien meklējam partnerus, draugus citās valstīs, bet nezinām, ko dara kaimiņu novadā. Kopā var īstenot kopīgas lietas un izmantot tos resursus, kas ir. Projekts arī saved kopā jauniešus un pašvaldības darbiniekus. Bija tikšanās, kurās diskutēja pašvaldības darbinieki un jaunieši. Jauniešiem ir drosme runāt ar deputātiem, paust viedokli, to aizstāvēt. Tas arī ir ieguvums.

vums projektā – jauniešis saprot, ka ar pašvaldības darbinieku var runāt, bet politikas veidotāji pārlicēšas, ka ir vērts uzklaut jauniešus.

Mūsu mērķis nebija radīt kaut ko perfekto un unikālu, bet gan izziņāt reālo situāciju un saprast, kurp virzīties tālāk. Sabūvējot gaisa pilis, nespējot pildīt iecerēto, stratēģiju var gribēties nolikt tālākā plauktā. Ja tā reāla, plāni īstenojami.

- Jūs veicat arī jauniešu aptauju. Kādi secinājumi?

I. Jermolājeva: - Lai iespējami vairāk uzzinātu jauniešu viedokli, aicinājām izteikt atziņas, kā viņi vērtē iespējas novadā, kā pietrūkst, par ko sapņo, kā vērtē paši savu iesaistīšanos jaunatnes organizācijās. Katrā novadā jautājumi bija citi, ņemot vērā, ka katrā ir citas aktualitātes. Aptaujas apkopojumu katrs novads iekļauj savā stratēģijā. Katrā novadā tikāmies ar 30 jauniešiem, bet aptaujā elektroniski piedalījās krietni vairāk.

D. Briede: - Aptauja noteikti veicināja piederības apziņu savam novadam. Daudzos novados bija arī jautājums – vai tu saredzi sevi un savu nākotni savā novadā. Atbildes pārsvarā bija pozitīvas. Viens Amatas novada jauniešis ar izbrīnu bija uzrakstījis – kā citādi, es taču mīlu savu novadu.

I. Jermolājeva: - Visiem jauniešiem ir sapņi, vēlmes, viņi grib būt aktīvi, grib, lai novadā daudz kas notiek. Nebija neviena, kurš atzītu, ka neko negrib. Protams, iesaistījās tie, kuriem bija motivācija to darīt. Prieccē, ka jauniešiem ir savs vērtējums, domas.

- Ko tad jaunieši vēlas? Daudziem ir priekšstats, ka jaunus cilvēkus interesē vien izklaides.

I. Jermolājeva: - Ne reizi vien man jautājuši – kas ir jaunatnes darbs, ko tas nozīmē – izklaidēt bērnus? Izklaidēt gan neatliek laika. Jaunieši daudz diskutēja par veselīgu dzīvesveidu, sociālo aizsardzību. Viņiem svarīgi, lai būtu speciālisti, ar kuru varētu runāt par savām problēmām, kuram varētu uzticēties. Daudzi pasākumi, kurus plānoja iedzīvināt kā tradīciju, saistīti tieši ar mērķi popularizēt veselīgu dzīvesveidu, sportiskās aktivitātes, rīkot starpskolu sporta spēles, pasākumus, kas izglīto par problēmām, kas ir sabiedrībā, piemēram, atkarībām. Tikai izklaide? Noteikti nē. Pasākumi sevis izzināšanai, attīstīšanai, jaunu prasmju apgūšanai.

D. Briede: - Cilvēkiem patīk tas, kas notiek it kā viegli. Arī caur it kā izklaidi var darīt nopietnas lietas. Jaunieši negrib tikai izklaidi, viņi prasa saturu, lai būtu kāds ieguvums. Jābūt saturam un mērķim. Jauniešiem nav teritoriālu robežu. Viņiem svarīgākā ir kopābūšana. Jo vairāk esam kopā, jo vairāk varam izdarīt, esam stiprāki. Katrā ziņā novados darbs ar jaunatni tika aktualizēts un aktivizēts. □

UZZIŅAI

Ar jaunatni strādā:

■AMATAS novadā darbu ar jaunatni katrā pagastā kā papildus pienākumu veic kultūras darbinieki;
■JAUNPIEBALGAS novadā – divi jaunatnes darbinieki;
■CĒSU novadā – jaunatnes lietu speciāliste un jaunatnes darbiniece;
■RAUNAS novadā – trīs jaunatnes darbinieki;

■VECPĪEBALGAS novadā – trīs jaunatnes darbinieki un dežurants;
■PRIEKUĻU novadā – trīs jaunatnes darbinieki;
■PĀRGAUJAS novadā – viens jaunatnes darbinieks;
■LĪGATNES novadā – viens jaunatnes darbinieks.

Darbs ar jaunatni ir uz jauniešiem vērsti plānotu praktisku pasākumu kopums, kas nodrošina jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Darba ar jaunatni pamatuzdevumi ir:

1. Atbalstīt un veicināt jauniešu iniciatīvas, radot labvēlīgus apstākļus viņu intelektuālajai un radošajai attīstībai;
2. Nodrošināt jauniešiem iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā;
3. Nodrošināt jauniešiem iespēju lietderīgi izmantot brīvo laiku;
4. Nodrošināt jauniešiem viņu at-

tīstības vajadzībām atbilstošas informācijas pieejamību.

Darbu ar jaunatni īsteno valsts pārvaldes un pašvaldības iestādes,

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra

Jāprot iesaistīt, lai darbotos

“Vasarā daudziem bērniem īsti nav ko darīt, tāpēc sarīkojām nometni. Tiesa, gaidījām, ka interese būs lielāka,” stāsta Vecpiebalgas pašvaldības Jaunatnes lietu nodaļas vadītāja Linda Ķaukule.

Iesaistījās 20 bērni. Par to, lai viņiem būtu piepildītas dienas, rūpējās nodaļas darbinieki, kā arī iesaistījās brīvprātīgais no Portugāles Tomas Lickfolds.

Nometnei bija dots nosaukums “Piedzīvosim Piebalgā”. Linda Ķaukule uzsvē, ka tās mērķis bija saliedēt novada bērnus, dot iespēju satikties, sadraudzēties un kopā iepazīt dzimto novadu.

Bērni devās pārgājienos, ekspedīcijā meklēja zviēru zeltu, daudz ko uzzināja par Grišku kalnu, baznīcu, apmeklēja Porcelāna fabriku, muzeju “Vēveros”. Bija arī daudz sportisku darbošanos, sarunu par dabu, tās saudzēšanu, veselīgu dzīvesveidu. Nometnes beigās bērniem pašiem bija jāsarīko noslēguma ballīte, jāplāno, kā tajā pavadīt laiku, noformēt telpas. “Prieks acīs un skumjas šķīroties – varam būt gandarīti, ka tie, kuri piedalījās, mājās devās apmierināti,” saka Jaunatnes lietu nodaļas vadītāja.

Lai arī vasara, novada jauniešiem iecerēti daudzi pasākumi. Tikko “Erasmus+” projektā no Austrijas atgriezušies divi novada jaunieši. Vakar jaunatnes centrā “Balgas strops” viņi tikās ar citiem novada jauniešiem, stāstīja, ko jaunu uzzinājuši, kādu pieredzi varētu izmantot mājās. Linda arī informēja par citiem šīs programmas projektiem un iespēju iesaistīties. Viņa pati nesena bija mācībās Slovēnijā, kur tika spriests par jauniešu iesaistīša-

■IEPAZĪST VĒSTURI. Gide Ieva Keiša muzejā “Vēveros” prata nometnes “Piedzīvosim Piebalgā” dalībniekus aizraut ar stāstiem, kā kādreiz dzīve ritēja lauku sētā.

Foto: NO ALBUMA

nu apmaiņas programmās un projektu kvalitātes uzlabošanu.

“Katrā pagastā ir kāds aktīvs jauniešis, un viņš iesaista, aizrauj

Darbā labi palīgi ir brīvprātīgie no citām valstīm, kuri prot ieinteresēt darboties, iemāca ko jaunu.

citus,” saka Linda un uzsvē, ka jaunatnes jomā darāmā un arī iespēju ir ļoti daudz. Šonedēļ, visticamāk, dome apstiprinās novada jaunatnes politikas stratēģiju. “Daudz domājam, kā organizēt jaunatnes darbu novadā. Jauniešu centru nav Kaivē un Taurenē. Tas nav godīgi pret tiem, kuri tur dzīvo. Domājam, kā šos jauniešus iesaistīt. Skaidrs, ka viņiem braukt uz citiem pagastiem nav ērti. Vienkāršāk būtu ar pasākumiem, nodarbībām braukt pie viņiem. Daudz diskutējam, meklējot labākos variantus,” pārdomās dalās Linda Ķaukule un atgādina, ka bērnu un jauniešu intereses ir ļoti dažādas, taču reizē tā ir arī iespēja jaunatnes darbiniekiem aizvien meklēt jaunas idejas.

Jaunatnes lietu nodaļas vadītāja atzīst, ka darbā labi palīgi ir brīvprātīgie no citām valstīm, kuri prot ieinteresēt darboties, iemāca ko jaunu. Tā arī novada jauniešiem ir iespēja papildināt angļu valodas zināšanas.

“Lai arī novadā bērnu un jauniešu vairāk nepaliek, katrs grib pilnveidoties, būt kopā ar draugiem, saturīgi pavadīt laiku. Novadā tādas iespējas ir,” saka Linda Ķaukule. □

VIEDOKĻI

Jauniešiem kopīgas intereses

ANETE DARĶE ir aktīva jauniešite. Viņa strādā Cēsu Jauniešu mājā, saprotams, ka iesaistījās projektā. “Guvu ļoti labu pieredzi, uzzināju, kā jaunatnes darbinieki strādā citos novados. Vērtīgi bija uzzināt dažādu novadu jauniešu problēmas un idejas. Tās novados maz atšķiras. Ir jauki satikties un domāt, ko varam darīt kopā,” stāsta Anete. Viņa atzīst, ka līdz šim kolēģus citos novados maz pazinusi.

“Bija patīkami satikt tos jauniešus, kuri vairs ikdienā nedzīvo novados, bet mājās, studē citur. Tie, kuri piedalījās diskusijās, pauda pārliecību, ka vēlas atgriezties, ka grib iesaistīties novada dzīvē. Ja ne citādi, tad ar padomu. Viņi nevēlas zaudēt saikni ar dzimto novadu,” pārdomas izsaka cēsniete. Aneti visvairāk priecē jaunieši, kuriem ir konkrēti priekšlikumi, ko vajadzētu, un viņi paši gatavi darīt. Un citi labprāt iesaistās, lai iecerī īstenotu.

Cēsu Jauniešu māju regulāri apmeklē ap 40 jauniešu. “Ir aktīvie, ir tie, kuri te nāk pavadīt laiku, spēlēt spēles, muzicēt. Iesaistās arī vecāki jaunieši, kuri darbojas projektos. Katrs pats izvēlas, vai grib būt ļoti aktīvs un rīkot pasākumus, vai tikai te satikt draugus un pavadīt laiku,” stāsta Anete un uzsvē, ka pierastas, kurš uz Jauniešu māju atnāk pirmoreiz, ir atnācis līdz draugam.

Būt kopā ar vienaudžiem

SIGNE CERIŅA darbojas Cēsu jauniešu domē, viņai ir 17 gadi, mācās Cēsu Valsts ģimnāzijā. Jauniete atzīst, ka iesaistījies projektā, jo ir interesanti. “Man patīk, ka mums jautā, ko gribam, aprunājas, nevis pasaka, kas jādara, lai būtu interesanti. Patika iepazīties ar jauniešiem cilvēkiem, arī vecākiem jauniešiem, kuri stāstīja, ko dara. Runājām par to, ko vēlos ne tikai es, bet mēs visi. Šķiet, ka katrs mājās savā skolā, tur sava dzīve, iespējas un varbūt nav vajadzības satikt vēl citus. Taču pēc tikšanās, iepazīšanās izrādās - mums ir tik daudz kopīgu interešu un kopā ir interesanti,” vērtē jauniešite. Viņa atzīst, ka jauniešiem ir ļoti svarīgi just atbalstu un darīt kaut ko kopā.

Signe ilgi domā, kā viņai pietrūkst Cēsīs, tad saka: “Nekā! Viss ir forši! Te ir tik jauki cilvēki. Ja sajūtos bēdīgi vai man ir garlaicīgi, Jauniešu mājā vienmēr kāds ir, ar ko varu parunāties, paspēlēt kādu spēli.” Uz Jauniešu māju Signe atnākusi kopā ar draudzeni, jo viņa viena neuzdrošinājusies. Tagad abas aktīvi darbojas un atvedušas citas draudzenes. □

Katram savas intereses

Priekuļu novadā aktīvi jauniešu centri darbojas Priekuļos, Liepā un Mārsnēnos.

Priekuļu pašvaldība sadarībā ar Jaunatnes starptautisko programmu īsteno sociālo projektu “Proti un dari!”. “Projektā iesaistīti 17 jaunieši no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās un nestrādā. Kad meklējam dalībniekus, daudzi teica, ka novadā šādu jauniešu nav. Taču visus pat nevarējām uzņemt,” stāsta Priekuļu Jauniešu iniciatīvu centra “REST[e]” jaunatnes lietu speciāliste Anna Rakule. Projektā iesaistījušies jaunieši no visiem novada pagastiem, jauniešu centros notiek dažādas nodarbības.

Projekta dalībniekiem ir iespēja paplašināt redzeslokus, pilnveidot prasmes, atrast domubiedrus. “Ar katru jauniešu tiek strādāts individuāli, izzinātas viņu prasmes un vēlmes, meklēta motivācija mācīties, apgūt arodu. Katram jauniešim tiek izstrādāta individuāla programma, ar viņiem strādā psihologs, karjeras konsultants. Viņi iesaistās dažādos pasākumos, arī paši tos rīko, iepazīstas cits ar citu,” pastāsta A.Rakule. Viens jauniešis projektā izmanto iespēju iegūt šofera tiesības. Jaunieši apmeklējuši

vairākus uzņēmumus, iepazīšies ar darbavietām.

Projekts ilgs deviņus mēnešus. Jauniešiem, kuri līdz šim nav atraduši savu vietu dzīvē, nodarbošanos, tā ir iespēja vispirms jau iepazīt sevi, tad citus, kā arī ieraudzīt ceļu, kas ejams, lai sasniegtu mērķus.

Skolēnu vasaras brīvlaika sākumā Priekuļu iniciatīvu centrs “REST[e]” piedāvāja saturīgi pavadīt brīvo laiku “Vasaras skoliņā” un “Radošuma nedēļā”. Bērni no 6 līdz 15 gadu vecumam piedalījās daudz dažādās radošajās darbnīcās, sporta dienās, pārgājienos, izbraucienos un pašu organizētās spēļu dienās. Aktivitātes rīkoja un vadīja Anna Rakule kopā ar vidusskolniecēm Sendiju Beatu Lazdiņu un Montu Līgu Berozu. “Vasaras skoliņā” piedalījās 20 dalībnieki, bet “Radošuma nedēļā” 35.

“Devāmies pārgājienā un sākām Priekuļu avotiņa apkārtni, viesojās arī Daibes atkritumu poligonā, kur runājām, kādēļ jāšķiro atkritumi. Daudziem patika brauciens uz dabas izglītības centru “Vecupītes”, kur arī gājām pār-

gājienā, iepazīstot dažādus augus un Latvijas dzīvniekus,” pastāsta A. Rakule. “Vasaras skoliņa” noslēdzās ar šovu, ko rādīja ķīmiķis Ingus Pērkons. Viņš kopā ar bērniem un jauniešiem veica dažādus eksperimentus, gatavoja gardus saldījumus un iepazīstināja ar ķīmika profesiju.

“Radošuma nedēļā” bērni jaunieši kopā ar ciemiņiem no biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” apguva pirmās palīdzības prasmes, kā arī zīmēja afišas, kas mudinās citus domāt par drošību vasarā. Tapa gleznas, kas rotās Priekuļu jauniešu centra telpas, gatavoja dekorus no dabas materiāliem. Daudziem atmiņā paliks rabarberu un piparmētru ievārījuma vārīšana un ievārījuma burciņu dekupēšana kopā ar Priekuļu senioriem. Lielākajai daļai bērnu šī bija pirmā pieredze ievārījuma vārīšanā. Pie bērniem un jauniešiem viesojās jaunsargi, kopā tika veikti dažādi uzdevumi.

Vasaras skolas Priekuļos notika jau piekto gadu. Tās finansē pašvaldība. □

Lappusi sagatavojusi **SARMĪTE FELDMANE**

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā “Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma” atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra